

15 NÜERLER (DERSİNİN) DEVAMI

1. Hayalet Evliliği: bir kadın ölmüş bir erkekle evlendirilir

- a. Bu tür evlilik, yaşayan bir erkekle evlilik kadar yaygındır
- b. Ölmüş erkek adına doğacak çocuğun babası olacak bir erkek bulunur.

Bunu anlamak için, şu ayrımı yapmak zorunludur:

- i. Dölveren –biyolojik baba
- ii. *Pater* – hukuki baba

c. Bu evlilik, ekseriya, bir kavgada ölen erkek için yapılır. Ölenin ailesine ödenen *kan bedeli*, ölüyle evlenen kadının ailesine başlık bedeli olarak ödenir

- i. Amaç ölen kişinin soyunu sürdürmektir
- ii. Ölenin çocukları, kan bedelinin ödenmesine karşın ölünün öcünü alabilir.

d. Bu yolla başlık ile ölüm bedeli (cezası) birbirini karşılar, sürdürür

e. Bu töre yalnız Sudan’a özgü değildir. Fransa’da, nişanlısı ölen kadın, ölüyle evlenip ailenin hukuki haklarından yararlanabilir.

2. Kadın Evliliği: Kısır (doğurmayan) bir kadın, erkek rolünü üstlenerek, bir kadınla evlenebilir ve bir dölbabası erkek bulurak o kadını anne yapabilir

3. Böylece, akrabalık (soy ilişkisi) töreyle kurulmuş ve sürdürülmüş olur

- a. Bu sistem, görünüşte doğal kalıplara (törelere) dayatılmıştır
- b. Nüerler, babasoylu oldukları halde, anasoylu ilişkiyi doğal sayarlar
 - i. Baba, çocuklarının anneye doğal ilişkilerini dengelemek ve
 - ii. Çocukları üzerinde hak sahibi olmak için, karısının soyuna başlık olarak inek verir

c. Amerika’da ise doğal bulduğumuz genetik ilişkiyle bağımlıyız.

- i. Üreme teknolojisindeki yenilikler (sperm bankası, tüp bebek vb.) akrabalık ilişkileri üzerindeki düşüncelerimizi değiştiriyor

4. Akrabalık Sistemindeki Çekişmeler

a. Nüerlerde

- i. Erkek kişinin değiştireceği ya da kurbanlık hayvanları olmalı
 - 1. Oğlan çocuklar *aşama* (geçiş) töreniyle erkek olur
 - 2. Simgesel olarak annesiyle bağlarını keser
- ii. Kadın, kadın haklarına sahip olmak için anne olmak zorundadır

b. Erkekler karılarıyla uğraşır çünkü sistem “normal” (doğal) sorunlar yaratır

- i. Erkek iki kadınla evlenirse, çocukları birbirine rakip olur
- ii. *King Lear* — çocukların miras ve veraset hakları için anabablarıyla mücadelesini anlatan klasik bir Batı tiyatrosu oyunudur

c. Amerikalılar, çocuğu, anababalık hyalinin gerçekleşmesi gibi görür

- i. Oysa, *Günlerimizi Sayın* Filmi’nde karşı görüşleri de izledik
- ii. Güç kazanmanın dereceleri ve farklı yöntemleri var

5. Büyük Gruplarda Mücadele

a. Speers’e göre, EP mal varlığının anlamını (değerini) farketti

- i. Her gün ihtiyaç duyulan bir araçtır, herkesin bir şeyleri vardır
- ii. Nüer erkeği mızrağını almadın hiçbir yere gitmez
- iii. Eşya (mızrak / cirit) erkeşinin uzantısıdır
- iv. Mızrak daima sağ elde tutulur.
 - 1. Mauss’un öğrencisi Hertz “*Sağ El*” başlıklı denemesinde, sağ ve sol ellerin farklarını incelemişti
 - 2. Nüerler’de sağ’ın özel bir yeri var. Öküzlerin boynuzlarını sola doğru eğler, Sağ ellerini kadar sık kullanmamak için sol kollarını aylarca bağlı tutarlar
 - 3. Sağ - sol ayrımı sembolik ve ahlaki olduğu kadar evrensel gibi görünüyor.

v. Nüerler’de mızrak/cirit kişinin malıdır

vi. Her soyun bir mızrak / cirit adı vardır

vii. Hayvanları kurban ederken mızrak kullanılır

1. En makbul kurban öküzdür, sonra keçi, kıtlıkta ise hıyar gelir
2. Kurban töreninin dört adım:
 - a. Hayvan önce bağlanır
 - b. Küllerle takdis ediler
 - c. Dası okunur ve
 - d. Öldürülür

b. Kurban önemli ve sembolik bir (olay/) eylemdir

i. Hangi amaçla başvurulur:

1. Bir tehlikeyi atlatmak (önlemek) için
2. Ruhlar aleminin saldırısına karşı
3. Cinayet (ölüm) bedeli olarak
4. Bir hastalığa karşı

ii. Hasadı ve hayvanları çoğaltmak için kullanılmaz

iii. Bir hayvanın kurban edilmesi (töreni) toplumsal ilişkileri

güçlendirir, Çok amaçlıdır ve duruma göre değişebilir:

1. Bir *ensest (fücur)* olayında, kişi çok yakın akrabası ile evlenmişse, bir öküz ikiye bölünerek, sembolik olarak, kişiler arasındaki ilişki kesilmiş olur
2. Cenaze törenlerinde, hayaletlerin dünya işleriyle ilişkisini kesmek için
3. Bir kavgaya, çatışmaya son vermek için, olaya karışan bütün erkekler bir öküzü saldırıp onu parçalarlar
4. Bir timsahın ruhunu yatıştırmak için nehir kenarında kurban kesilir

iv. Hayvanlar insanların yerini alabilir

v. Hadım edilmiş bir öküz boğaya tercih edilir

1. Öküz, sembolik olarak bir Nüer erkeğidir
2. Hadım edilmesi, evcil ve ahlaklı olduğunu gösterir

3. Henüz bülüğa ermemiş oğlanlara “boğa oğlanlar” denir

vi. Her öküzün ortak (değişmeyen) kaderi kurban edilmektir.

1. Kurban edilmeyen öküzün öfkeleneyeceği söylenir

vii. Her erkeğin bir kurban yapması beklenir –eşit bir görev

6. EP ve Nüer Dini

a. EP'nin *Nüer* kitabı, yazarın aklından neler geçtiği (dünya görüşü) konusundaki soruları açıklıyor

i. Bir dizi Oxford profesörü gibi EP de katolik dine geçti

ii. Çok entel katoliklerin arasına katıldı

b. Kitap, dini inançların bir kiliseye üye olmadan da yaşanacağını gösterme girişimiydi

i. Radcliffe-Brown ise dini, toplumun bir tür desteği gibi görmüştü

1. Dini, bilimden uzaklaşan aklın başarısızlığı gibi yorumladı

2. 20. yüzyılın özeti İngiliz antropologları, dinleri iş ve işlevleriyle analiz ettiler

ii. EP, Nüer dininin, öteki dinler gibi işgördüğünü gösterdi

1. Üst düzeyde (töre ve geleneklere) saygılı bir duyarlık

2. Çoğu ruhlar Tanrı inancının farklı tezahürleriydi (Katolik inançlarında rastlandığı gibi – Çn.)

3. Sonuçta, bu inançların ilkel olduğu yorumuna karşı çıktı-EP

a. Örnek: Nüerler ikizlere ekseriya “*Kuşlar*” derler. Bu akıl dışı benzetmenin dini bir gerekçesi vardır. Uçan kuşlar çok sayıda yumurtalarıyla ruhlar alemine yakındır. Bu benzetme üst düzeyde gelişmiş, soyut bir mecazdır.